

Fländra ESPERANTO

TIJDSCHRIFT VOOR ESPERANTO-ONDERWIJS EN-PROPAGANDA

Versijnt maandelijks
Zestiende jaargang
Nummer 2 (176)
FEBRUARI 1949

Vertegenwoordiger in Nederland :
L E E N
sekr. Stadionkade 6, Amsterdam Z.
postrek. 34563 van P.M. Mabesoone
Pythagorasstr. 122 Amsterdam O.

Orgaan van de
VLAAMSE ESPERANTISTEN-BOND
POSTBUS 342, BRUSSEL
Postrekening 2321.50 van V. E. B.

LIDGELDEN :
* Leden : 75 fr.
* Steunleden : min. 150 fr.
Inwonende leden : 25 fr.
(* met bondsorgaan)

ABONNEMENTEN :
België : 60 fr.
Ceteraj landoj : 75 bfr.
Proefn. : 5 fr. (1 r.k.)

PLEIDOOI VOOR INVOERING VAN ESPERANTO BIJ V.H. en M.O. IN NEDERLAND

Op de Algemene Vergadering van de A.V.M.O. (Alg. Vereniging van Leraren bij het Middelb. Onderw.) in Januari 1947 te Utrecht gehouden, werd door de heer H. W. de Koning (leraar aan de R.H.B.S. te Alkmaar) een lezing gehouden over het onderwerp: Het wereldtaal-probleem eist een oplossing, waarvan de tekst is afgedrukt in het Weekblad voor Gymnasiaal en Middelbaar Onderwijs (15-XII-48). Naar aanleiding van deze lezing, waarin een luns werd gebroken voor een actie van de leraren bij de Regering voor verplichte invoering van het Esperanto bij het V.H. en M.O., werd op de Algemene Vergadering te Eindhoven van datzelfde jaar het besluit genomen, dat het H.B. een commissie zou instellen ter nadere bestudering van het probleem, speciaal met betrekking tot de vraag in hoeverre voor een wereldtaal, b.v. het Esperanto, een plaats kon worden ingeruimd bij het V.H.M.O. In December 1947 is deze commissie tot stand gekomen door de benoeming van de heren N. J. Fisscher, H. W. de Koning en Dr. W. J. A. Manders. Na twee vergaderingen is de Commissie tot de volgende conclusie gekomen:

Zij (de Commissie) acht zich ontslagen van de plicht, uitvoerig de wenselijkheid te betogen van de invoering van een taal voor internationaal gebruik. Invoering van een nationale taal stuit af op ernstige bezwaren die niet gelden voor een kunstmatige taal, die bovendien door haar volstrekte regelmatigheid en logische structuur ook voor leerlingen met weinig aanleg voor talenstudie gemakkelijk leerbaar is. Aangezien het Esperanto de enige kunsttaal is, die behalve op voortreffelijke eigenschappen, kan hopen op een aanzienlijke verbreiding over de gehele wereld, kan er geen twijfel bestaan over de vraag, welke kunsttaal moet worden aanbevolen.

Het behoort geen betoog, dat het onderwijs een belangrijke bijdrage kan leveren tot de oplossing van het wereldtaal-probleem. In dit verband wijst de Commissie erop, dat in verscheidene landen (Oostenrijk, Tsjecho-Slowakije, Hongarije, Griekenland, Amerikaanse zone van Duitsland), het Esperanto als niet-verplicht leervak op scholen voor V.H. M.O. officieel is ingevoerd, terwijl ook in andere landen, zowel in als buiten de lesrooster het Esperanto aan vele scholen onderwezen wordt, (o.a. Verenigde Staten, Engeland, Frankrijk, Zweden, Italië, Denemarken). De Commissie betreurt het geen gegevens te kunnen verstrekken over de Sovjet-Unie.

Het Esperanto zou bij eventuele invoering in de laagste klassen van de scholen voor V.H.M.O. geen verzwaring, maar eerder een verlichting van het onderwijs betekenen, omdat het een goede basis kan leggen voor verdere taalstudie.

De Commissie is dan ook van mening, dat het aanbeveling verdient, om bij de te verwachten onderwijsvernieuwing het Esperanto op te nemen onder de keuzevakken. Blijkens opgedane ervaringen zijn reeds goede resultaten te verwachten van twee uren Esperanto-onderwijs per week in de eerste klasse, of van één uur per week in de eerste en in de tweede klasse.

(handtekingen der commissieleden). Het Hoofdbestuur der A.V.M.O. heeft deze conclusie aanhangig gemaakt in de Raad van Leraren. In verband met de aldaar plaats gevonden hebbende discussies heeft het H.B. het voornemen, bovenstaand rapport een punt van bespreking te doen zijn op de volgende Algemene Vergadering, die in Augustus 1949 zal worden gehouden.

Men noteert: Kweekschool = opleidingsschool voor onderwijzers gewoonlijk rijks-, soms gemeentelijke scholen.

M.O. = middelbaar onderwijs; volgt op lager onderwijs; wordt gegeven aan 3- of 5-jarige Hogere Burgerschool (H. B.S.) Eindexamen geeft toegang tot medische, natuur-, filosofische faculteiten.

V.H.M.O. = voorbereidend hoger en middelbaar onderwijs; eindexamen geeft toegang tot alle faculteiten. Hieronder vallen de gymnasia (6-jarige opleiding). Lyceum is tussenvorm, duurt gewoonlijk 6 jaar.

LA ONIGANTA SORTO aŭ la reorganizo de la lingvaj institucioj

Komencas ni kun cento, finrestas la duono...
Ne helpas ja lamento, ĉar estas sort' de l' homo :
onigas la havaĵo,
onigas la amikoj ;
for, kiu ajn gravajo,
restadas nur kritikoj.

Boirac prezidas centon,
Isbrücker la duonon,
sed sentas li kontenton,
perdinte ne bezonon
sed L.K.-onojn sole :
do, ĉio relativas
sur tero plenkonsole,
al kiu ne naivas.
Restintoj nun kariĝas,
(nobeloj por la koro)
Akademianoj fariĝas,
avidaj je laboro...

Ne reonigon timu
pro V' sortaj artifikoj :
volonte vin reklinu,
ĉar — restos la kritikoj.

Tyneverum

INTERNACIA EKSPOZICIO DE INFANDESEGNOJ

La granda ekspozicio de infandeseĝnoj, pere de Esperanto el la tuta mondo kolektitaj, kiu en diversaj urboj, i.a. Lyon (Fr.) fariĝis granda sukceso, estos organizata ankaŭ en Amsterdam laŭ iniciato de N.G.G.E., la Officejo Esperanto ĉe la Instruado kaj Schoolmuseum. Por ĉi tiu ekspozicio, kiu okazos en la dua duono de aprilo en Schoolmuseum Amsterdam, s-ro C. Geurts, Voorhaven 80, Edam, petas sendi al li infandeseĝnajojn, internaciajn lernejaĵn korespondajojn kaj alian taŭgan materialon.

NIAJ KONGRESOJ :

HAARLEM (LEEN)
Paskon : 16-17-18 de aprilo.
GENT (F.L.E.)
Pentekoston : 4-5-6 de junio

MEDEDELINGEN VAN ONZE BOEKENDIENSTEN

Wegens plaatsgebrek konden onze mededelingen niet in het vorig nummer verschijnen. Wij kunnen het onderstaande ten zeerste aanbevelen (porti voor koper) :

Morto de Trajno (detective-roman) geb.	f. 5,25	bfr. 85
La Forto de l'Vero (originele roman)	f. 1,75	bfr. 25
Leteroj de Zamenhof (pas verschenen) geb.	f. 7,80	bfr. 150
Ferio kun la Morto (misdad-roman)	f. 2,00	bfr. 35
Pli ol Fantazio (originele novellen)	f. 1,75	bfr. 30
Rembrandt, la Magiisto (fraai geill.) geb.	f. 5,00	bfr. 85
Skizoj pri Nederlando (geillustreerd)	f. 1,75	bfr. 29
Novaj E-Historietoj (gemakelijke leerstof)	f. 1,90	bfr. 30
Esperanto Krestomatio (aangewezen leesboek)	f. 1,90	bfr. 30
Rigardante Malantaŭen en la jaro 2000, geb.	f. 2,35	bfr. 40
Vivo de Zola (door A. da Silva)	f. 1,55	bfr. 25
La Cikonikalifo (aanbevolen voor B-examen)	f. 1,20	bfr. 21
La Mondon al ni ! (door E. Kilian)	f. 1,05	bfr. 16
La Verda Koro (eenvoudige roman) van J. Baghy	f. 1,50	bfr. 25
Du Majstronoveloj (door T. Storm) geb.	f. 1,80	bfr. 36
La Amo en la jaro 10.000 (door Elola) geb.	f. 3,30	bfr. 56
La Longa Vojo (originele roman)	f. 1,85	bfr. 30
La Hirundlibro (door E. Toller) geb.	f. 2,10	bfr. 36
Oriento (verschillende verhalen) geb.	f. 2,10	bfr. 38
La Almozulino de la Pont des Arts (novelle)	f. 0,50	bfr. 8
Tra la Labirinto de la Gramatika, geb.	f. 3,75	bfr. 64
Esperanto 60-jara (ing.: f. 1,30; bfr. 22) geb.	f. 1,75	bfr. 33
Examen Doen	f. 1,00	bfr. 17
100 Vragen over Gramatika	f. 0,35	bfr. 6
Nog enkele ex. van onze zilveren ESPERANTO-SIERLEPEL (groot model)	f. 7,75	bfr. 130

Bestellingen aan :

BOEKENDIENST L.E.E.N.
Zuid-Oost Singel 5,
BERGEN-op-ZOOM
(giro : 76915)

VLAAMS ESPERANTO-INSTIT. V.z.W.
P. van Humbeekstr. 3
BRUSSEL-West
(giro : 326851)

NEDERLAND EN ESPERANTO OP DE KWEESCHOLEN

In het vorige nummer publiceerd wij de tekst van het verzoekschrift, dat op 1 Nov. 1948 door het Bureau « Esperanto bij het Onderwijs » werd gezonden aan de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Het Bureau mocht hierop het volgende antwoord ontvangen :

«Het is niet mogelijk, aan het thans geldende leerplan voor de kweekscholen voor onderwijzers en onderwijzeressen het Esperanto als verplicht leervak toe te voegen, omdat dit leerplan geen uitbreiding, welke dan ook, toelaat. Bij de voorbereiding van het te verwachten ontwerp van wet inzake de reorganisatie der onderwijzersopleiding zal ik evenwel aan deze kwestie de nodige aandacht schenken.»

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

HOOFDINSPECTEUR VAN DE ONDERWIJZERSOPLEIDING OVER ESPERANTO-ONDERWIJS

Het bureau « Esperanto bij het Onderwijs » ontving de volgende verklaring.

Nymegen, 6 Januari 1949.

Naar mijn mening verdient bevordering van het onderwijs in Esperanto ons aller steun. Deze steun kan op de meest doeltreffende wijze verleend worden door er zorg voor te dragen, dat, zo niet alle dan toch vele onderwijzers in staat zullen zijn onderwijs in Esperanto op de Lagere School te geven.

Afgezien van de vraag of dit onderwijs verplicht of facultatief zal worden gesteld, meen ik, dat men er goed aan doet, indien men op de kweekschool een bescheiden plaats voor dit vak inruimt.

De Hoofdinspecteur van de Onderwijzersopleiding,
C. Kleywegt.

WERELDNIEUWS

* AUSTRALIË. Het hoofdartikel van *La Rondo*, het Australische Esperanto-maandblad, van Oct. '48 levert een aardig bewijs van het internationale karakter van onze beweging. Dit is namelijk gewijd aan een uitvoerige bespreking van het bekende werk van Dr. W. Manders, *Vijf Kunsttalen*.

* BRAZILIË. Hetzelfde mogen we concluderen uit het feit, dat de Hongaarse beeldhouwer *László Zinner* hoofdredacteur werd van het maandblad *Rio Esperantista*. *Zinner* vluchtte in de Tweede Wereldoorlog naar Afrika en bereikte vandaaruit in Sept. '46 Brazilië.

Heroldo de Esperanto van 1-1-'49 berichtte, dat de conservatieve, oorspronkelijk revolutionaire partij van Brazilië op haar laatste congres in *Belo Horizonte* met algemene stemmen een voorstel ten gunste van het Esperanto aannam en besloot dit te zenden aan haar afgevaardigden in het Braziliaanse parlement in verband met de aanstaande herziening van het onderwijsprogramma.

* DUITSLAND. Hier wordt Esperanto onderwezen aan het gymnasium te *Friesing* (Beieren), beroeps-, ambachts-, scholen te *Halle/S.* en *Triburg*, en aan de Hotel- en handelsvakschool *Kermess* in *München-Pasing*.

* ENGELAND. *Het Parool* van 31-12-48 meldde :

Schaaktournooi in Hastings in Esperanto geopend. Gisteravond is het schaaktournooi te *Hastings* officieel geopend door het plaatselijk lid van het Lagerhuis *Mc. Neill*, die de negen landen vertegenwoordigende schaakmeesters in het Esperanto verwelkomde.

* IJSLAND. In *Svisa Espero* lezen we, dat bij een op *IJsland* ingesteld opinie-onderzoek 75,5 % der ondervraagden zich uitsprak voor de invoering van Esperanto. Slechts 14,1 % was daartegen, terwijl 10,4 % zich van een oordeel onthield.

Bovendien verklaarde de IJslandse Regering zich bereid, het Esperanto officieel op de scholen te laten onderwijzen, zodra 2 of 3 andere landen hetzelfde doen.

De vicieuze cirkel ! Wie zal de eerste zijn ?

* KOREA. Volgens een brief aan *The Worker Esperantist* zouden er in *Seoul*, de hoofdstad van *Korea*, twee E.-verenigingen zijn en ongeveer 1000 esperantisten. Ter verklaring van dit fantastisch lijkend getal merkt de schrijver op, dat om politieke redenen de Koreanen liever geen Japans gebruiken, en geen Engels, omdat dit zo moeilijk is.

Hoekje van de Penningmeester

Laatste Waarschuwing. Over een week wordt met het innen van de lidgelden door de post aangevangen. Voor de achterblijvers dus een allerlaatste aansporing : stort nog vandaag uwe bijdrage voor 1949 op P.C.R. 232150. V.E.B. Brussel ; de bijdragen belopen, 75 fr. ; inwonende leden slechts 25 fr. ; steunende leden minimum 150 fr. Wenst U niet meer deel te maken van onzen Bond, zend ons dan een kaartje ten einde nutteloze kosten te vermijden. Wij danken U bij voorbaat.

Kvara Listo

MEMBROJ-SUBTENANTOJ 1949.

17. Dr. Couwenberg Fr. Blankenberge
18. S-ro Broodcoorens G. Epegem.
ieder : 150 fr.

OBSERVOJ LA STUDANTO

LA DIVANO.

« Ke ni, esperantistoj, ankoraŭ devas suferi pro la lingvodiverseco, estas nemerita sed logika konsekvenco de la fakto ke Esperanto ne jam venkis ». Per tiuj vortoj mi provis konsolidi miajn bonajn geamikojn geedzajn kiam ili, antaŭ nelonge, rakontis al mi pri pasintomere spertita aventuro en la gustama Svedlando :

« Niaj karavananoj estis kore akceptataj de la lokaj esperantistoj, kiuj estos niaj gastigantoj por la venonta nokto. Mia edzino kaj mi — nur al ni io simila povis okazi! — ricevis de la prezidanto... adreson kaj ŝlosilaskon. Niaj gastigantoj ja subite devis forlasi la urbon kune kun sia patrino, ne-esperantistino, kiu revenos, sola, tre malfrue. Laŭ la aserto de la prezidanto, la domo estis ne malproksima kaj facile trovbla, kaj tie ni kondukis kiel hejme, laŭ la deziro de niaj nevideblaj gastigantoj...

Mortlacaj ni efektive tre baldaŭ atingis nian celon, sed nenie trovis liton, nur divanon, kaj sur la tablo paron da littukoj. Unu divano por ni ambaŭ! Evidente niaj gastigantoj ne sciis pri nia korpulento. Vi ja scias ke mi superas kaj ke mia edzino preskaŭ atingas la respektindan pezon de cent kilogramoj. Sed kion fari? Ni sternis littukon sur la divanon, pro la preme varma vetero tenis minimumajn vestaĵojn, instaligis pli malpli bone, kaj per la dua littuko kovris la tuton.

Post duo da horoj ni jam fermis ĉe ne unu okulon. Subite aŭdigis bruon en la koridoro, kaj en la subita lumo ni palpebrumis al jam aĝa sinjorino kiu mire, kvazaŭ nekomprene algapis nin, torentflue ekparolis en nekomprenebla lingvo, gestis, puŝis kaj tiris la divanon kaj finfine provis fortiri la littukon nin kovrantan. Kompreneble ni kontraŭstaris kaj protestis! Unu aferon ni bone komprenis: ŝi deziris ke ni levigu... Profitante la okazon ke ŝi dum momento forlasis la ĉambrom, ni rapide levigis de nia nekomforta kuŝejo kaj volvitaj en niaj littukoj kiel fantomoj rezigne atendis la sekvon de niaj turmentoj. Gofkrie lu sinjorino reaperis, saltis al la divano kaj per simpla manovro sorĉis antaŭ niajn mirigitajn okulojn... dupersonan liton. Ho Esperanto, kiom necesa vi estas! »

PIK.

ESPERANTO, EEN ILLUSIE?

Als verwoed tegenstander van het Esperanto hebben we J. Moors reeds ontmoet (zie *Flandra Esperantisto* nr. 169). Onder de titel: « Het Esperanto, een oude illusie » trekt hij nu in vier kolommen in *Volonté* (Brussel, 8 Jan.) tegen het « doodgeboren Esperanto » van leer. Dat hij door dergelijke uitlatingen een figuur slaat als de heer de la Mancha en zijn eigen geschrijf tot een Don-Quichotterie bestempelt, ontgaat hem blijkbaar geheel. J. Moors staat het « doodgeboren Esperanto » naar het leven! Hier staat bij ons weten geen straf op, maar of zolets voor zijn verstandelijke vermogen pleit, zijn we zo vrij te betwijfelen.

DEGELIJKE ARGUMENTATIE?

Aan de hand van het voorgaande kunnen we geheel de argumentatie van J. Moors als even ondeugdelijk en aanvechtbaar verklaren! Oordeel maar: Esperanto is onmogelijk omdat het zich aan letterkunde waagt, niet op het eerste gezicht door Oosterlingen kan worden ontcijferd, alleen door voldoende ontwikkelde Westerlingen met vrucht kan worden aangeleerd, door ieder volk anders zou worden uitgesproken en geschreven. Van de gemakkelijk te controleren feiten die stuk voor stuk deze argumenten te niet doen, houdt J. Moors geen rekening.

UNIVERSELE TAAL-UNIVERSELE HULFTAAL.

J. Moors komt dermaal tot de lamineuze slotsom dat Esperanto nooit de universele taal zal worden en het hoogstens tot universele hulptaal kan brengen! Als wij hem nu de stellige verzekering geven dat al de esperantisten het op dit punt roerend met hem eens zijn, dan zal J. Moors wellicht gaan inzien dat hij als een blinde over kleuren praat. Maar zoveel eerlijkheid durven we toch niet bij hem veronderstellen, want het was er andermaal om te doen Esperanto af te breken en voor het Engels, via Basic-English, een niet zeer faire propaganda te voeren. Voor Basic-English, Weltdeutsch en andere vormen ven verkapt taalimperialisme bedanken we. We houden het bij het eerlijke Esperanto.

Omdat er in de opgaven voor beginners nogal wat fouten gemaakt zijn, zullen we daarvan de volledige uitwerking geven. Hier en daar zijn tussen haakjes verklaringen toegevoegd, om de inzenders te wijzen op het « waarom » van hun fouten. Velen hebben in de brief van de « novbakita samideano » nog foutjes laten zitten; ook waren er, die er meer fouten uit hebben gehaald, dan de briefschrijver in werkelijkheid gemaakt had... We willen er nog even op wijzen, dat ook voor toekomstige cursusleiders dergelijk correctiewerk een nuttige oefening is; ze zien dan meteen, waar voor een beginnende de moeilijkheden schuilten.

KARA SAMIDEANO.

Mi legis en la gazeto vian anoncon, en kiu vi skribis, ke vi deziras (tijd van de directe rede!) korespondi kun eksterlandano. Mi ankaŭ ne longan tempon estas esperantisto; antaŭ tri monatoj (het bijv. deelw. kan hier niet gebruikt worden) mi komencis la studon kaj diligente daŭrigis la studon ĝis nun. Pro tio ke (of: ĉar) mi studis nur dum mallonga tempo (geen n na 't voorz. dum!), mi certe faras multajn erarojn (multe da eraroj) en ĉi tiu letero, kiu estas la unua, kiun mi skribas en Esperanto. Ankaŭ en la kurso mi faras erarojn, sed la instruisto korektas per (niet kun!) sia (beziĝ van het onderw.!) ruĝa krajono la erarojn, kiujn mi faras en miaj taskoj. Mi estas 25-jara (mi havas 25 jarojn) kaj laboras en fabriko, kie mi devas forte bati per martelo. Kiom da jaroj havas vi? (Kiomjara estas vi?) Ĉu ankaŭ (let op de logisch juiste plaats van ankaŭ) vi laboras en fabriko? Mi esperas, ke mi baldaŭ estos sperta esperantisto, ĉar mi deziras fariĝi kursgvidanto (zonder n: 't is geen lijd. voorw. bij deziro, maar vormt met fariĝi het gezegde; is dus naamw. deel ervan) kaj instruoi (niet lerni!) Esperanton al aliaj homoj (of: instrui aliajn homojn pri Esperanto). Mi ne scias, ĉu (aŭ is nevenschikkend) vi povas kompreni nian leteron; mi esperas, ke mi ne faris tre multe da eraroj (tre multajn erarojn). Mi tre ĝojos (zich verheugen is ĝoji; niet ĝoji sin!) se vi volos respondi al mi kaj esperas, ke mi baldaŭ ricevos (hier kan de tegenw. tijd niet gebruikt worden, omdat de handeling nog plaats moet vinden) leteron de vi. Ĉu ankaŭ vi trovas Esperanton (lijd. v.w.) bela lingvo (bep. van gesteldheid, dus zonder n!)? Nun mi finas (ĉesigas) la skribadon kaj kore salutis vin!

En hier volgt de vertaling van de zinnen met grammaticale moeilijkheden:

1. Mi ĝuste (niet jŭs, dat even tevoren betekent) estis elirona (letterl.: was zullende uitgaan; hier is geen sprake van een voorwaarde, dus geen « us »), kiam mia konato (konatulo is teveel van het goede!) venis en la ĉambrom (richtings-n). 2. En la aŭtuno la fruktoj maturiĝas kaj la vento senfoliigas (nudigas) la arbojn. 3. Viaj (meervoud!) laboro kaj peno restos senfruktaj, se vi ne pli bone preparas vin. 4. Ju pli longe vi studis, des pli bona estos la rezultato de via laboro. 5. Mi demandis al li, ĉu li intencas (tijd van de directe rede!) estonte pli bone konduti (zonder sin!). 6. Li promesis al mi, ke li estos ĉi tie je la deka horo, por montri al mi (niet min!) siajn (beziĝ van het onderwerp) novajn librojn. 7. Neĝis la tutan nokton (dum la tuta nokto). Tie kaj tie la falinta (niet falita!) neĝo atingis altecon de duona metro. 8. Nia hundo ne estas tiel (tiom) granda kiel (kiom) la via; la nia estas multe malpli granda (logisch juist dan pli malgranda, omdat met van het begrip granda is uitgegaan). 9. Se mi ne konus lin pli bone, mi kredus, ke li mensogas. 10. Oni nomas ĉinujon la lando (bep. v. gesteldheid, dus zonder n!) de la leviganta suno. 11. La prezo de lia libro estas tri guldenoj (geen n; 't is hier geen bepaling, maar naamw. deel van het gezegde): tiu (niet tio want we kunnen er achter denken: libro) de lia (niet sia want 't slaat niet terug op het onderw.!) frato kostis la duoblon. 12. Estas dezirinde, ke ni atente legu (uitgang u na een uitdrukking, die een wens inhoudt) la frazojn antaŭ ol traduki ilin.

Het fragment uit *Marta* is door de meesten wel goed begrepen, maar de vertalingen waren soms nog wat stijf. Eigenlijk moest het zó zijn, dat iemand, die onze vertaling onder de ogen krijgt, niet merkt, dat hij met een vertaling te doen heeft.

M. ne eraris: M. had zich niet vergist (niet: M. vergiste zich niet). Si ne povis ne vidi: lett.: zij kon niet zien, dus: zij moest wel zien. Si preskaŭ mem ĝin elvokis: niet: zij schreeuwde het zelf bijna uit. Elvoki = te voorschijn roepen. De laatste zin was door enkele inzenders vertaald alsof er stond klinis sin malsupren in plaats van klinis ĝin (dus: la

kapon) malsupren. Dergelijke fouten, die slechts het gevolg zijn van onnauwkeurige lezen, kan men toch gemakkelijk vermijden!

En nu dan nog de uitdrukkingen. De meeste inzenders zijn er wel in geslaagd, passende equivalenten te vinden. Enkele aantekeningen:

1. Op het spel zetten. 4. De eerste de beste herberg. 7. Sagumi = wijsheid uitkramen. 8. Hij kwam van de regen in de drup. 10. Kolorperdinta = vershoten. 13. Het ene woord haalde het andere uit. 19. Strikis (hier) = begaven haar. 20. Kunĉenigo = samenloop. 22. Klopode (hier) = bedrijvig.

Nu gaan we weer aan de slag, niet alleen figuurlijk maar ook letterlijk op proberen het volgende te vertalen:

Aan de slag gaan; z'n slag slaan; hij gaf zich zonder slag of stoot over; hij kreeg opslag; een aanslag op iemand plegen; iets in beslag nemen; iemands tijd in beslag nemen; hij werd ontslagen; hij informeerde naar de uitslag; de boter is twee cent opgeslagen; beslagen ten ijs komen; hij sloeg m'n raad in de wind; het weer is omgeslagen; hij sloeg twee vliegen in één klap; hij sloeg de ogen neer; dat sloeg op jou; de vlammen sloegen uit het dak; hij sloeg de bladzijde om; hij sloeg twee regels over; een vergadering verslaan; het venster is beslagen; dat gaf de doorslag; de omslag was beschadigd; de kaas sloeg uit; een brug slaan; spijkers met koppen slaan; ergens een boek op nuslaan; hij heeft uitslag; een doorslaand bewijs; een aanval afslaan; een aanbod afslaan.

Hier volgen voor minder ver gevorderden enkele zinnen ter correctie:

1. Li volis salti trans la fosaĵo. 2. Se mi estis en via loko, mi certe agus alie. 3. Li estas du jaroj pli maljuna ol sia frato, kiu estas precize dek jarojn. 4. Morgaŭ komencas la libertempo. 5. Li daŭrigis labori ĝis la seza horo. 6. Kiel vi trovas tiun libron, ĉu interese aŭ ne? 7. Tuj se mi estos preta, mi venos. 8. Koncerne tiu afero mi povas sciigi vin nenion nova. 9. Mi ĵus elirus kiam iu sonoraj kaj frapis sur la pordo. 10. La prezoj estas kalkulitaj inkluzive afankonko. 11. Kial li ne kondutis sin pli deca? 12. Li ne sukcesis turnigi la rustigitan ŝlosilon. 13. Ne leginte la libron, estis al mi malfacila, ĵugi pri ĝi. 14. Pro lia fervoro li gajnis la unuan prezon.

Kara studanto! Al vi la tasko komplekti ĉi-suban sensacian novajon, anstataŭigante la streketojn per eks aŭ ekz kaj enkapigi al vi la ĝustajn ortografion kaj signifon de la malfacilaj vortoj:

Okaze de -kurso al la mond-pozicio, -terlanda, ege -altita -profesoro, antaŭe -portisto, de -otika -trakto kontraŭ -emo, -citis per -akta -plikado de -perimentoj kun -treme -plodemaj, ĉiujn vivajn -istojn -termonia gaso, la nervojn de -terordinare -kluzivema -ministro.

Pro -cesa -citigo la -celenco -altis kaj anstataŭ -ili aŭ -komuniki tiun sen-emplan lian paciencon -pluatantan -empleron de la homu raso, li sen plua -ameno -pedis la -tazantan -profesoron per -presa vagonaro al -ercita -ekutisto.

Tot slot een fragment uit « Vijf Kunsttalen » van Dr. W. J. A. Manders, waarop de B-candidaten in Utrecht hun beste krachten beproefd hebben. Een kluijfe oftewel « ĉirkaŭmordajeto » voor de gevorderde esperantisten, om onderstaande tekst zonder grove fouten in Esperanto te vertalen.

Alle kunsttalen danken hun ontstaan aan de overtuiging, dat de veelheid van de nationale talen een ernstige hinderpaal vormt voor het aanknopen en onderhouden van internationale betrekkingen. Reeds in de 17e eeuw zocht men naar middelen om deze moeilijkheid uit de weg te ruimen, en velen zagen de ideale oplossing in het construeren van een volmaakte taal, die bestemd zou zijn, om alle bestaande talen te vervangen en de enige taal van het hele mensdom te worden. Anderen hielden weliswaar vast aan de gedachte van een kunstmatig samengestelde taal, maar waren bescheidener in hun doelstellingen; hun kunsttaal was niet bestemd om de nationale talen te verdringen, maar zou naast de moedertaal geleerd moeten worden door ieder, die zich internationaal wilde oriënteren. Deze laatste zienswijze is langzamerhand overheersend geworden en na 1880 heeft men het denkbeeld van een universele wereldtaal geheel laten varen.

Uitwerkingen van Vlaamse cursisten vóór 20 Februari aan V.E.B. (Studanto), Postbus 342, Brussel; voor Nederlandse cursisten vóór 20 Februari aan A. J. Kalma, Stadionkade 6, Amsterdam.

De Redactie antwoordt.

Over Oefening 41 (Dec.-nr.)

1) « sidas kolibrino »: hoewel « kolibrino » na het werkwoord « sidas » komt, is het toch onderwerp, en moet dus zonder « n » geschreven worden.

2) « en sia beko ŝi tenas »: in haar eigen snavel (dus niet « ŝia »).

3) Bij sommige « studantoj » is twijfel opgerezen, betreffende het al of niet gebruik van de richtings-n in de zinnen: « ŝi ne inklinas tuj demeti ĝin tie(n) »; « la plumego falas sur mia(n) skribotablo(n) ». Inderdaad, het weglaten van die « n », mag niet bepaald als fout beschouwd; daar de werkwoorden « meti » of « demeti » en « fali », evenals « ĵeti » reeds een beweging uitdrukken, is de « n » niet noodzakelijk. Die vorm kan nochtans niet aangeraden worden. Het regelmatig gebruik van de richtings-n verdient alle aanbeveling. Daarom krijgen « demeti ĝin tien » en « falas sur mian skribotablon » de voorkeur. Ook de auteur oordeelde zo.

4) « la edzo konsentas pri sia malsupera inteligento » (noch « lia », noch « ŝia ») (ĥan) bevatte dus twee fouten.

5) « la blanka plumego, forbloviginte el la beko de la kolibrino »: niet de « kolibrino », maar de « kolibrino » hield de pluim in de snavel!!

De wettiging van de verbeteringen toont aan, dat de lessen met aandacht worden gevolgd, en getuigt van algemene vooruitgang!

Aan V.E.B., Gent: 1) « ĉi tiu » zonder streepje; 2) « konstruata nesto »: de nestbouw is reeds begonnen; 3) « vento ekblowas »: het verhaalje is in de teg. tijd geschreven. — Toegekende punten: 8,5.

Aan S.P., Blankenberge: 1) De zin « Efektive, mia kara... » werd slecht gebouwd; 2) « la plumo perdis »: zij is nu verloren; 3) « la kolibro ŝajnis edzo... »: de vogels zijn reeds weggevoerd; 4) « komentaron »: spelfout. — Toegekende punten: 7,5.

Aan H.A., Knesselaere: 1) estaj, bezonas: spelfouten; 2) tiel granda (enkelvoud); 3) tian, kian; 4) fanfaronante kaj vin admirante. Zie ook nog de algemene opmerkingen. — Toegekende punten: 6.

De overige « studantoj » kregen hun verbeterde taak met persoonlijke nota's terug.

Por la 41-a ekzerco, ne premio-kupono, sed « Esperanto-surprizo » estis akirebla. Ĝin gajnis S-ino B., el Laak-Houthalen, kiu sukcesis ekzakte korekti 49 erarojn. Ni kore gratulas ŝin kaj esperas ke placo al ŝi la « surprizo », kiu konsistas i.a. el « La Fino » de Folke Bernadotte: « la granda sukceslibro de nobla viro, kiu oferis sian vivon por la paco ».

Plaatselijk Nieuws

V.E.B. Afdeling Antwerpen: Januari: jaarlijkse alg. vergadering, waarop verslag over de kastoestand. Werden als bestuurslid herkozen of aangesteld: HH J. Jacobs (voorz.), F. Volders (ondervoorz.), Mej. Hofkens (secr.), J. Van As (penningm.). De vergaderingen gaan nu door op Woensdagavond. Programma Februari: 2/2, Krucvortoj kaj enigmoj; 9/2, Kantado; 16/2 Parolado; 23/2, Grammatiko.

V.E.B.-Afdeling Brugge. — De periode van 15/XII/48 tot 15-1-49 was rijk aan werk- en ontspanningsvergaderingen. Te vermelden o.a. Folkloro en Flandrujo, spreekbeurt door F. Verzimme; speciale vergadering gewijd aan Zamenhofherdenkingsdag; ons gebruikelijk prettig Kerstfeest. Daarbuiten, zoals steeds de gewone vergaderingen met praktijk in lezen, vertalen, enigmoj e.d. Aangekondigd: Ruslando, spreekbeurt door R. Maertens.

V.E.B.-Afdeling Oostende. — Op 25-12-48 vond ons Kerstfeest plaats in Stel-la Maris. Na lekkertijden te hebben gebruikt, de Kerstboom te hebben geplukt, werd er flink gedanst. Tussenin zorgden Sro Maene en F-inoj Van Sielegem voor humoristische nummertjes. Op 5-1-49, statutaire vergadering; voorzitter en secretaris werden herkozen; S-ro Maeschalk werd ondervoorzitter en F-ino Van Elslande, propagandiste.

ANONCETOJ

Kiu juna nederlanda terkulturisto (esperantisto) deziras senpage pasigi kelkajn monatojn en bieno apud Aarhus (Danl.) por studo kaj laboroj? Event. laboro estos pagata. Informojn donas s-ro M. v. d. Haterd. Smitstr. 40 hs, Amsterdam-Oost.

Ĉeĥa samideano (26-jara oficisto) serĉas nederlandan korespondanton. Adr.: Miloslav Filka, Stojanova 6/III, Brno.

Kolektas kaj interŝanĝas mark-etikedojn de alumet-skatoloj: Jan Sipek kaj Jiri Jirka, p/a. Jan Sipek, Husova 264/II — Poděbrady — Ĉeĥoslovakujo.

XIV-a Kongreso FL.L.E.
GENT, 4-6 de junio 1949

TRIA KOMUNIKO

La konsisto de la Komitato : Ges-anoj Drs Mortelmans, Van Neste, Terrijn, D'Hainaut, Van Haller kaj De Boes. Skribu al : S-ano De Boes, Clementialaan 31.

Pagu al : S-ano Van Haller ; St. Michielsplein 8 — Postĉekkonto, n° 4832.56

Kongreskotizo : 50 Fr. po persono. Ni insiste petas ke tre multaj jam nun faru la ĝiron al S-ano Van Haller.

Ghumarkoj kongresaj : ili estas haveblaj je 20 Fr. por 100. Nepre mendu tuj kvanton : vi propagandu Esperanton, gluante ilin sur viajn korespondantojn ; vi konigu nian kongreson kaj... subtenu la laboron de la O.K., plenigante ĝian kason !

Apartaj kunsidoj : Tiucele la L.K. povas disponigi ejojn (ekz. por F.E.I., UEA, instruistoj ktp). Oni jam nun turnu sin al la sekretariejo.

Ĉe la renaskiĝo de la Sonorilego
« ROELAND ».

En la Belfrido, Gent havis jam de la komenco de la XIVa j.c. sonorilegon, aŭdeblan ĉe ĉiaj specialaj okazaĵoj : estis Roeland.

Detruita en 1659, ĝia metalo servis por sonorilaro, kies plej granda sonorilo heredis la nomon de la antaŭa.

Ci-lasta, la dorlotinfano de la Gentaĵoj, krevis en 1914 kaj de tiam ne plu anoncis la bonon kaj malbonon al siaj civitanoj.

Ankaŭ la nederlanda urbo Haarlem posedas sonorilegon Roeland ; plia karakterizaĵo estas ke ambaŭ urboj havas samnomnan patronon : S.ta Bavo.

Antaŭ nelonge estis farita nova Roeland, kiu nun ree sonoras kaj konigas la ĉefajn urbajn okazaĵojn al la mondo.

Ĝi pezas, kiel la antaŭulo, 6050 kgr.

Unu el ĝiaj tekstoj estas :

Mia Gent, Mia popolo, tiel fiera, tiel fidela, via voĉo kaj peranto ĉe ĝojo kaj malgajo.

Venontmonate ni presigos la tekston de la kanto Sonorilego Roeland (vortoj de Albrecht Rodenbach) ; ĝi estos la kongreskanto !

ESPERANTO-DICHTERS
in vertaling

Op 20 Februari 1935 overleed in een ziekenhuis te Lausanna, weggemaaid door een onverbiddelelike ziekte, de veelbelovende dichter JUUL KARNAS (geb. Berchem-Antwerpen 1902), samensteller van een liederbundel Kantaro Esperantista (1930) en die kortstondig redacteur van Flandra Esperantisto was.

Onderstaand melodisch vers, bekroond in de Katalaanse Floraj Ludoj, is een typische internationale uiting van een muzikaal Vlaams talent.

LIED

Juul Karnas

Een meisje slaapt op 't zachte gras
vlak bij een berkenboom ;
een dwalend jongling ziet haar pas
of nadert haar met schroom.

Er zingt een vogel onbevreesd :
joho joholdriho,
voor 't hart is het nu liefdefeest,
joholdriholdriho !

Die rozerode wang en mond
van het bekoorlijk wicht,
die haren, golvend heerlijk blond,
te roeren lokt hem licht ;
maar 't vogeltje zingt onbevreesd :
joho joholdriho,
voor 't hart is het nu liefdefeest,
joholdriholdriho !

Hij voelt zijn hart zo wonderklein
maar zijn ontroering groot,
ontrooft dan fluks een kusje fijn
die lippen ongenood,
en 't vogeltje zingt onbevreesd :
joho joholdriho,
voor 't hart is het nu liefdefeest,
joholdriholdriho !

En weerom dwaalt die jongling voort,
al lachend om zijn schroom,
terwijl het meisje onverstoord
droomt verder bij de boom.
En 't vogeltje zingt onbevreesd :
joho joholdriho,
voor 't hart is het nu liefdefeest,
joholdriholdriho !

vertaald door H. VERMUYTEN

S-ino
J.A.M. MABESOONE-HAARMAN
La 4-an de jan. subite mortis, 48-jara, s-ino J.A.M. Mabesoone-Haarman, kiu antaŭ la milito prizorgis la libroservon de nia asocio kaj kiu ankaŭ post la milito regule vizitis niajn kongresojn kaj plurfoje aktive partoprenis en ĝiaj programoj. Okaze de la solenaĵo en Westerveld, kiun multaj gesamideanoj ĉeestis, s-ro P. W. Baas parolis nome de L.E.E.N. dankvortojn pro la meritoj, kiun s-ino Mabesoone havis en nia asocio. Ni elkore kondolencas nian ĝen. kasiston s-ron Mabesoone kaj lian filon.

INTERNACIAJ FERIAJ KURSOJ.
EN KERK-AVEZAATH.

La Estontista Nia kaj Flandra Ligo Esperantista organizos internaciajn feriajn kursojn en Kerk-Avezaath apud Tiel (Nederl.).

La kursoj, kiuj okazos de la 28-a de julio ĝis la 4-a de aŭgusto en konferenĉejo Weltevreden, estos gvidataj de s-ro T. Morariu (rumano), s-ro d-ro Th. v. Gindertaelen (flandro), f-ino H. M. Mulder kaj s-ro mag. A. J. Kalma (nederlandanoj). Okazos konversacia kurso por komencantoj, kiuj trastudis lernolibron kaj deziras parolekzercon, konversackurso por progresintoj, seminariaj lekcionoj por estontaj kursgvidantoj kaj lekcionoj pri literaturo, historio, lingvo, stilo, k.t.p. Oni laŭplaĉe povos partopreni en unu aŭ pluraj kursoj, sed ankaŭ feriaj gastoj, kiuj deziras partopreni nur la ekskursojn, k.t.p. estos bonvenaj. Vespere okazos amuzaj aranĝoj kaj prelegoj. Planita estas i.a. dana vespero, kiun prizorgos la danaj partoprenantoj. Prelegos i.a. S-ro G. Aström (svedo) kaj s-ro d-ro W. J. Manders.

Projektitaj estas kelkaj ekskursoj, i.a. ŝipveturo sur rivero Waal al Nijmegen kaj vizito al fabriko en Eindhoven (Philips) kaj Leerdam.

Ĉiuj kursanoj loĝos kaj manĝos en Weltevreden, kie estas loko por 100 partoprenantoj.

La kurskotizo (g. 35.—) inkluzivas ĉiujn elspezojn por loĝado kaj manĝoj.

Oni anoncu sin ĉe s-ro P. W. Baas, C. Krusemanstr. 43, III, Amsterdam.

En februaro aperos detala prospekto. Ĉiuj partoprenantoj poste ricevos detalan programon kun ĉiuj necesaj informoj.

Notinde estas la kritika rimarko pri la reorganizo de la L.K. kaj Akademio : «... estas necese, ke la movado kiel tuto, iel povu influi la organizan funkcion kaj la konsiston de la lingvaj institucioj». Ĉu ni preferu ne komencu per racia kaj pli intima kunlaboro inter la movadoj, por komunaj esperanto-celoj, antaŭ ol espere antaŭkalkuli profiton por la movado « kiel tuto » ?

TYN.

PROPAGANDO DE ESPERANTO de Dro J. Székely, eld. Esp. Film-Grupo, Bergen-op-Zoom (Nederland), 1948, 26 p. Havebla ĉe F.E.I., 21 b.fr. ; ĉe Libro-Servo LEEN f. 1,25.

Ĉiu serioza Esperantisto nepre legu ĉi tiun broŝuron ! Ĝi prezentas la propagando-planon de la aŭtoro, kiu ĝin disvolvis okaze de la Berna U.K. ; la Malmö-a U.K. jam komencis ĝian efektivigon.

Ni staras antaŭ jenaj problemoj :

1) Esperanto, malgraŭ multega propagando, atentindaj sukcesoj kaj disvastigo, ankoraŭ malproksimas de la celo kaj postulas ankoraŭ plian multegan propagandon ;

2) Certaj propagandmaniero ne plu taŭgas ĉar epoko kaj homaro ŝanĝiĝas.

La aŭtoro montras kion kaj precipe kiel fari. Propagandistoj kaj E-grupoj gajnu tempon, studante la verketon.

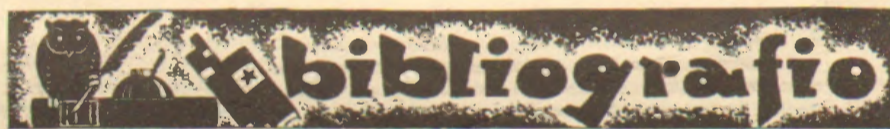
Devige nekompleta, la aŭtoro tamen donas amason da interesaj ideoj, kiujn ĉiu propagandisto uzos kaj perfektigos, se eble. Precipe gravas la parto kie li montras kiel fari : temas pri raciigo de la propagando. Homaron, kiu akceptas nur tion kion trudas forto kaj tion kio kuntiras amason, trafu planita, direktata, centrigitaj, ĉie samtempe kaj grand-skale organizita propagando.

Papero bonega, presita klara kaj praktika formato.

LAPONOJ KAJ FINNOJ, el la nederl. S-ino H. A. M. Huyghens de Groot, (priverkis : J. F. C. M. Derckx), Filmbendo 186/19 16p., eld. E-Film-Grupo, Bergen-op-Zoom. Havebla ĉe F.E.I. : 128 b.fr. (kun filmo) ; ĉe LEEN Libro-Servo : f. 7,75.

DANUJO, el la nederl. H. A. Appel, filmbendo 19/27, 19 p., sama eldonejo. Havebla ĉe F. E. I. : 124 b.fr. (kun filmo) ; ĉe LEEN Libro-Servo, f. 7,50.

Ambaŭ verketoj prezentas tre interesan disvolvon, kvankam ne ĉiam tute aktualan. Tre korekta teksto, presita klara kaj plaĉa prezento.

LETEROJ DE L.L. ZAMENHOF (La Tragedio de lia vivo rivelita de lia ĵus retrovita korespondo kun la francaj eminentuloj), prezentado kaj komentario de Prof. G. WARINHIEN, I-a parto (1901-1906), eldonis S.A.T., Paris, 1948 XVII + 367 p. formato 14,5x20, bind. Havebla ĉe F.E.I. Brusel : 150 b. fr. ; ĉe L.E.E.N. libro-Servo : f., 7,80.

Komence de la XX-a jarcento, Francujo brile transprenis de la Oriento la gvidadon de la Esperanto-movado. Scienculoj, filozofoj, lingvistoj, universitatanoj entuziasmiĝis pri Esperanto kaj domaĝis nek penon, nek tempon, nek influon, nek monon por propagandi ĝin, por disvastigi ĝian uzadon.

Tamen tiu prospera florado estas grandparte nur flata ŝajno. Malfido, jaluzo, rivaleco apartigas la gvidantojn kaj la Majstro bezonas sian tutan takton, mildon, paciencon por antaŭhaltigi minacantan rompon inter homoj kun mankoj, jes, sed ankaŭ kun laŭdindaj meritoj. Kaj Zamenhof sukcesas, almenaŭ provizore.

Tiun parton de la historio de la Movado en Francujo inter 1901 kaj 1907, kiel ankaŭ fundan analizon de sia propra personeco Zamenhof mem skribis - senintence - en siaj grandnombraj, ĵus retrovitaj leteroj al la francaj eminentuloj, precipe : Michaux, Bourlet, Javal. Sufiĉis al prof. Waringhien kompletigi ilin per trafa enkonduko kaj kelkaj tekstoj el aliaj tiutempaj fontoj. Malmulta, sed alcela komentario de la kunmetinto provizas la interligan fadenon kaj kreas la necesan unuecon en la libro.

Post preskaŭ 20 jaroj da senĉesa penado, Z. fine sukcesis formi al si medicinan praktikon, kiu ebligis per streĉa laboro gajni la vivpanon por sia familio. Sed ĉiam li senrezerve for - oferas trankvilon kaj ripozon por sia korinfano, Esperanto. Li vigle korespondas tiel pri Movado, kiel pri lingvo. Li verkas, tradukas. Li kontrolas manuskriptojn por la Kolekto Aprobata. Kaj ruinigas sian sanon.

Jen leviĝas konsola lumpunkto : la unua kongreso en Bulonjo, 1905. Esperanto glorie eltenas la provon, pravas sian taŭgecon. Sed dume premadas la lukto kun la eldonejo Hachette. Z. konscias, ke same malutilos al Esperanto :

komplete rompi kun postulema eldonejo, aŭ rezigni sian liberon. Li savu ĉion saveblan.

La lingvo tamen ne estis lia sola revo. Eĉ ne la plej grava. Li esperis, ke lia Hilelismo iam repacigos la homaron. Esperanto mem estus nur rimedo. Sed jam baldaŭ lin frapas la konvinko, ke por Hilelismo ankoraŭ ne estas loko en la koro de la homo. Eĉ ne por ĝia pli pala alĝustigo : Homaranismo. Dume, revolucio teruras Varsovion, kaj Bialystok sangas pro sovaĝa buĉado.

Nova, plej danĝera rifo elmergiĝas : sopiro al reformoj. Supersignaj literoj, artefaritaj korelativoj, la akuzativa N, k.s., ĝenas kelkajn eminentulojn. Z. tute ne havas despotan naturon. Li mem scias, ke lia lingvo ne estas perfekta, kaj ne pro malhumila obstineco li repuŝos reformojn. Sed 19-jara sperto lin konvinkis, ke rompaj reformoj signifos definitivan disfalon de Esperanto. Neniam la mondo alprenos helplingvon ne stabilan. Eble proponata plibonigo teorie aspektas sendifekta, tamen « griza estas ĉiu teorio, la praktiko estas la ĉefaĵo ». Vane li provas persvadi siajn amikojn, ke fundamentaj ŝanĝoj estas antaŭtempaj. Tiam pro komplezo, li mem ellaboras projekton respondan al ilia insista pledado. Kaj tutsincere promesas sin submeti al la decido de la plimulto. Peza ŝtono defalas de lia brusto, kiam la konservativuloj petas, ke li retiru la projekton.

Sed baldaŭ ekagos la Delegacio...

Kiun la historio de Esperanto interesas, tiu vere ĝuos la multinstruan, plurloke kortuŝan enhavon en inda eldono, kaj senpacience atendos la Duan Parton.

Fr. C.

GVIDILO TRA LA ESPERANTO-MOVADO — G. P. De Bruin. Suplemento 1936-1948 — Eld. S.A.T. kaj F.L.E. — Parizo-Amsterdamo — 1948, 16 p.

Sendube montriĝis la neceso kompletigi la antaŭmilitajn informojn pri la Esperanto-movado. Post la detala historia bildo de Stop-Bowitz, jen suplemento, kiun precipe la posedanto de la suprenomita « Gvidilo » (1933-1936) ne povas malhavi. La vigla nederlanda laboranto, s-ano De Bruin, koncize priskribas en ĝi la periodon 1936-1948, akcentante la laboristan movadon.

LA ESPERANTO-MOVADO (ĝia historio, organizo kaj nuna stato) de C. STOP-BOWITZ kaj ir. J. E. G. ISBRÜCKER. eld. E.- Forlaget A/S (Oslo), 1948, 58 p., prezo nemontrita.

Sin bazante sur la samcela, en 1938 por la tria fojo eldonita, verketo de ir. Isbrücker, la aŭtoro Stop-Bowitz reverkis ĝin por la norvegaj kandidatoj al Esperanta diplomo. Tial la specialan skizon pri la organizo en Nederlando anstataŭas informoj pri la movado en Norvegujo kaj la aliaj nordaj landoj (ĉi tiuj verkitaj de enlandanoj Skog, Noll, Setälä, de Saemundur v. Forsdal).

La prezentita historia resumo logike kaj instrue enicigas la konindajn faktojn en mallongajn ĉapitrojn laŭ la ĉefpartoj : ideo de internacia lingvo, historio de Esperanto-movado kaj lingvo. Iuj detaloj aldoniĝis, aliaj malaperis ; i.a. la ĉapitro pri Esperanto inter la katolikoj ŝrumpis ĝis 10 linioj kaj « demandoj pri ekzerco » ne plu sekvas. Ni ree ekhaltis antaŭ la kurioza rusa multe citata vorto ŝveĵarskaja, ŝajne signifanta samtempe pordestejo (kiel ĉe Privat), drinkejo (Lingvaj Respondoj) kaj trinkejo (Dietterle)...

Ne nur ekzamenotoj trastudu la utilan bonpresan libron, sed ankaŭ la honestaj samideanoj, kiuj ĝis nun nekonscie vivis, kvazaŭ nesciantaj infanoj, ĝin profite legu. Ne ĉiuj informoj edifos sed ili kuragiĝe montros, ke nia idealo neestingeble lumadas, foje eĉ malgraŭ la Esperantistoj. La faktoj estas sufiĉe nekomplicke, eĉ plastike esprimitaj (ekz. « dum la dua mondmilito... » IEL sidis en militanta lando, Anglujo) ; sur aparta listeto la preseraroj estas korektitaj kaj la freŝdata decido jam menciita, kiu feliĉigos la Lingvajn Komitatanojn per la titolo « Akademiano ».

TYN.

1949 KALENDARO, por membroj de G.E.A., eld. Germana Esperanto-Asocio, München 23 (Germ.), postfako 27, 64 p. Havebla ĉe la eldonejo, prezo : 80 pfg aŭ 3 rpk.

Kun praktika formato (14,5 x 10,5 cm), la libreto enhavas, krom la kalendarajn elementojn, informojn pri la stato kaj estraro GEA kaj multaj ĝiaj komitatoj, pri liga, grupa, membra kaj internacia adresaroj kaj listo de E. Gazetoj, ktp.

Ĝi estas presita sur bona papero kaj sen eraroj kaj atestas la viglan E. vivon de GEA ; ĝi interesos ĉiujn Esperantistojn, kiuj nepre mendos ĝin.

Niaj Esperanto-Enigmoj kun premioj

LA PREMION gajnis post n-roj 53-54: s-ano A. Lodema, el Amsterdam.

SOLVO de la n-ro 55.

HORIZONTALA. 2. arane; detal. — 3. gum. — 4. aĉeti; infan. — 5. ja; ni. — 6. poŝtmarko. — 7. rul. — 8. tost; kned. — 9. blu. — 10. — lerta; lieno. — 11. zum.

VERTIKALE. 1. parad; stult. — 2. ĉap. — 3. vane; observ. — 5. registr; baz. — 6. muel. — 7. admiral; ulm. — 9. ŝtof; konven. — 10. ano. — klini; idiot.

GUSTIGO.

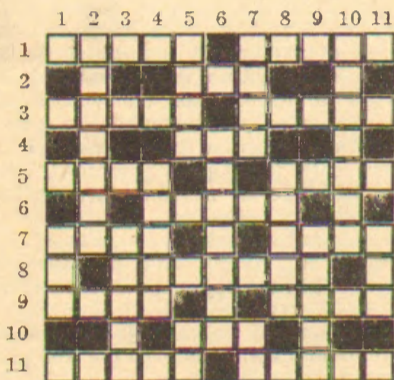
Pro 3 eifalintaj difinoj, la solvo de la n-ro 56 ne eblis. Ni ilin represas, kaj atendas la solvon kune kun la solvoj de la ĉi-monataj enigmoj.

HORIZ. 2. fantazio (R); konformiĝi (R). — 5. sufikso (R); sufikso (R).

VERT. 9. difini la valoron (R); deziranta havi informojn (R).

N-ro 57. KRUCVORTENIGMO.

HORIZONTALA. 1. uzi en speciala okazo (R); promesi malbonaĵon al iu (R). — 2. antaŭ la deka. — 3. kredi, ke tio, kion oni deziras, realiĝos (R); tute ne inteligenta (R). — 4. iam li estis fraŭlo (R). — 5. kuseno estas tia; premi per rapida movo (R). 6. felo uzata

kiel vesto. — 7. daŭre resti sur la piedoj (R); voĉe eligi muzikajn sonojn (R). — 8. agrabla por la palato (R). — 9. ĝi estas ronda (R); oni faras ĝin el olivoj, arakidoj, k.t.p. — 10. malgranda. — 11. verŝi fluidaĵon en la buŝon (R); kovejo de birdo.

VERTIKALE. 1. disigi lignon (R). — 2. oni bezonas ĝin por vojaĝi eksterlanden (R). — 3. pagi por regule ricevi gazeton. — 4. deklari ion bona (R). — 5. sincere; prefikso. — 6. reprezentanto (R). — 7. el ties grajnoj oni faras farunon (R); membro (R). — 8. korpoparto. — 9. speco de silkajo (R). — 10. iri kun iu (R). — 11. trinkaĵo.

N-ro 58: KRUCVORTENIGMO. (laŭ la kadro de n-ro 57).

HORIZ. 1. eŭropa gento (R); apartenanta ekskluzive al iu (R). — 2. antaŭnomo de la persono troviganta sur vertikale 2. — 3. ĝi plibonigas kulturgrundojn (R); havigi (R). — 4. purigi (R). — 5. ame interparoli (R); fantazia rakonto (R). — 6. parto de la jaro (R). — 7. malbonkvalita afero (R); terkolo (R). — 8. oni ĝin trovas en Aŭstralio (R). — 9. metalhava ŝtonaĵo; atingi (R). — 10. malsama (R). — 11. titolo de verko, kiun la aŭtoro sur vertik. 2 esperantigis (R); devenigi vorton de alia (R).

VERTIK. 1. larĝa strato (R). — 2. esperantisto el la gento sur HORIZ. 1 kies stilo en la traduko sur HORIZ. 11 estas konsiderata kiel interesa eksperimento. — 3. speco de imposto (R). — 4. hinda landestro. — 5. malfacile solvebla (R); sufikso (R). — 6. ĝi igas la tranĉilojn tranĉi (R). — 7. subtilaj ertoj el tero (R); sufikso (R). — 8. flugi ĉirkaŭ io tien kaj reen (R). — 9. iri alten sur ion (R). — 10. abrupta movo de piedo (R). — 11. ĝi varmigas la manojn (R).

Sendu la solvo antaŭ la 20-2-1949 al la subaj adresoj: abonantoj N.E.: al s-ro Teunissen, Legmeerstr. 37 A.1., AMSTERDAM W.; anoj de FL.L.E.: al Postbus 342 (Enigmoj), BRUSSEL.

LA KONGRESO LEEN

Ci-jare ĝi okazos en *Haarlem*, dum la paskaj tagoj (16-17-18/4); ĉiam ĝi estas inda kaj interesa solenaĵo, ĉe kiu oni laboras, festas, dancas kaj ekskursas.

La *V.E.B.-anoj* estas nepre instigataj partopreni ĉi tiun okazaĵon en la *Bene-lux*-kadro kaj ankaŭ ĉar ili renkontos

multajn danojn. Ili do tuj skribu al la sekretario: S-ino M. De Witte-Dijkman, Junoplantsoen 119, zw. *Haarlem* (Ned.) Kongreskotizo: g. 2.75 aŭ -por unu tago-: g. 1.50. (Post la 13.48: plialtigo de g. 0.25).

HAARLEM.

Haarlem, bele situante proksime al la dunoj, *Norda Maro* kaj unuflanke limigita de arbaroj, estas la ĉefurbo de la provinco *Nord-Holando* (loĝantoj: 160.000)

La urbo estas unu el la plej antikvaj en *Nederlando*. Jam en la mezepoko ĝi estis unu el ĝiaj plej gravaj lokoj, en kiu la grafo de *Holando* havis sian restadejon. Antaŭ pli ol 700 jaroj *Haarlem* ricevis la t.n. urbajn privilegiojn.

Ĝi estis centro de la pentroarto. La nomoj *Frans Hals*, *Jacob van Ruydael*, *Philipp Wouwerman* kaj *Adriaan van Ostade* estas konataj en la tuta mondo. Sed ankaŭ la arkitektura majstro *Lieven de Key*, la kreinto de la *Vianthalo* (*Vleeschhal*) kaj *Pesejo* (de Waag) estis famkonata mezepoka burĝo de *Haarlem*.

Multaj konstruaĵoj atestas pri la malnoveco de la urbo. La urbdomo estis konstruita en la 13-a j.c. La gloro de *Haarlem* estas la Granda Preĝejo el la 16-a jarcento. Famkonataj estas ĝiaj orgeno, horejo kaj la grafaj tomboj. La nura bone konservita restaĵo de la iamaj fortikaĵoj estas la *Amsterdama Pordego*.

Ankaŭ la muzeoj estas vidindaĵoj unuarangaj. Kiu ne konas la *Frans-Hals*-muzeon? Estas fakto, ke multaj fremduloj pli bone konas la enhavon ol multaj *Harlemanoj*. Ĝi enhavas proksimume 300 pentraĵojn de *Frans Hals* kaj multaj aliaj majstroj. La *Teyler*-muzeo fondita en 1778 enhavas elektitan kolekton da mineraloj, natursciencajn instrumentojn, i.a. la elektromasilon de *van Marum*, famajn pentraĵojn, desegnaĵoj de *Michel Angelo* kaj grandan bibliotekon. La muzeo apartenas al la *Teyler*-fondaĵo, kiu estas konata en la tuta scienca mondo. La Episkopa muzeo konservas alt-

valorajn religiajn antikvaĵojn.

Haarlemmerhout (*Harlema Arbaro*), parte parko, parte arbaro, estas restaĵo de la grandaj arbaroj, kiuj en la mezepoko etendiĝis de *Alkmaar* ĝis *Hago*.

Karakterizaj por la urbo estas la multaj «*Maljunulinoj*» (*Hofjes*).

Meze de la bruo de la ĉiutaga vivo ili estas kvazaŭ oazoj en dezerto. Ekzemple *Proveniershofje* en la fino de *Grote Hautstraat* estas kvazaŭ vilaĝo en la urbo.

Krom la malnovajn konstruaĵojn *Haarlem* havas ankaŭ modernajn. La ĉefa estas la *Katedrulo* (nun *Baziliko*) konstruita de d-ro *Cuypers*.

La kanaligita rivero *Spaarne* serpentumas tra la urbon kaj sur kelkaj lokoj oni ĝuas belan panoramon, precipe sur la bordo de *Noorder Buiten-Spaarne*.

Oni nomas nian urbon «*florurbo*», kaj vere, ĝi meritas tiun nomon. Bele aranĝitaj parkoj plurloke ornamas la urbon. La iamaj remparoj nun estas belaj promenejoj, kvankam en la terura vintro 1944-1945 multaj arboj estis forhakataj por varmigi la domojn de la suferanta loĝantaro.

Kompreneble, ni tre, tre koncize prikskribis la loĝaĵojn kaj vidindaĵojn.

Multajn interesajn aferojn ni tute ne menciis. Plej bone do estas, mem veni al la urbo. Ĝi certe valoras la vojaĝon. Kaj kial vi ne venus?

Dum la paskaj tagoj ni kongresos tie kaj tiam vi havos sufiĉe da tempo por promeni tra la urbo. La L.K.K. zorgos, ke la kongresanoj povos rigardi ĉion, kion ili deziras. Ĝi organizos i.a. diversajn ekskursojn tra la urbo.

Vere, vizitu al *Haarlem*, vi certe ne bedaŭros! Ĉu ankaŭ vi venos?

Bone, Vi estas tutkore bonvena!

(14)

DEVENO & VIVO

DE LA LINGVO ESPERANTO

originale verkis: Petro Stojan

Kiel en ĉiu nacia lingvo — ankaŭ en Esperanto — estas distanco inter la skriba kaj la parolata lingvo; la skriba lingvo estas plejofte nur aro da literoj, imitanta la viditajn modelojn aŭ kutimojn de iu nacia lingvo; malofte ĝi respegulas la parol-lingvon.

La parol-lingvo, precipe kiam ĝi estas bone, flue, libere parolata, estas vera lingvo, malgraŭ sia arta deveno. Tia Esperanto estas pli natura ol iu ajn nacia lingvo en la fremdula nesperta buŝo.

Estas multaj samideanoj, spertaj propagandistoj, verkistoj, lingvuzantoj dum jardekoj, kiuj tamen restas sur la unua ŝtupo de komencantoj, por kiuj la parolata Esperanto estas fremda lingvo, por kiuj la ago paroli ĝin estas kvazaŭ pena, anguleca paŝado sur altaj iriloj, kun ceremoniaj gramatikaj reguladoj. Ili silabas, hakas la frazojn, pene tradukas ne nur sian penson, ankaŭ sian nacian frazformon... Tute alia estas Esperanto el fluparolanta buŝo: ĝi sonas kiel hejmlingvo, flueca, elasta, esprimanta la penson mem & nur la penson, per la ĉiaspeca kombinado de la elementoj, kiuj obeas al la parolanto, ilia mastro, sed ne katenigas lin, kiel fuŝkomencanton. En la unua kazo sonas homa naŝino kiu diligentas por ne produkti gramatikararojn... En la dua, libere parolas homo kiu elverŝas sian penson pere de obeanta mekanismo.

Laŭ Bergson, la arto de verkisto konsistas en tio ke li tiom lerte kombinas la vortojn, tiom ritme fluigas la frazojn, ke la leganto ne rimarkas la vortojn izolajn, absorbante la penson mem de la verkisto. Aplikante tion al Esperanto, ni povas diri, ke la granda arto posedi Esperanton konsistas en tio, ke la parolanto transverŝas sian penson al aŭskultanto, kiu ne rimarkas la parolan mekanismon, kiel aron da kune gluitaj izolaj radikoj & afiksoj... Male, la oficiala fuŝparolanto martelas ĉiun vorton, ĉiun frazeron, sur la kranioj de sia aŭdanto, kiu nete aŭdas la vorto-tamburadon, sed neklare kaptas la penson. La lingvo latina, alta ilo de la klasika civilizacio, kun sia grandioza literaturo & faka verkaro, tamen restas lingvo, morta, serviva, nenion diranta al la koro, sed miriganta la spertulojn per la komplika mekanismo kun miloj da risortoj, radetoj, prembutonoj, klipoj... Tia estas ankaŭ Esperanto por la pedantoj, kiuj ĝin precizege elernis per sia cerba mekaniko, sed kies koron ne penetris ĝia spirito. La plej alta grado kunigas la fluan buŝ-uzadon kun la emocia sentado. Se vi akre disputis en Esperanto, aŭ ame flustris en ĝi, vi jam sigelis la vortojn per la signo de la vera vivo... vi donis karnon al la radik-skeletoj... vi donis la vivon al la lingvo de Zamenhof.

Milionoj eklernis Esperanton... Centmiloj ĝin mekanike & cerbe studis... Nur nemultaj adeptoj ĝin ekposedas.

La vivo de Esperanto daŭras nur tiom, kiom ekzistas liberaj homoj, kiuj en tiu lingvo pensas, laboras, parolas, kantas, amas & malamas. Kaj tiu vivo ne dependas de la registaraj aproboj, nek de la oficialaj deklaraĵoj, kiuj aperas & malaperas sen postsignoj, kiel falantaj folioj dum aŭtuna ventado. Sed la arboj restas. Printempe aperos novaj folioj... Esperantujo do similas al la profunde radikintaj arboj, kies kolektiva vivo formas la veran vivon de nia lingvo.

* * *

Nun ni jam estas preparitaj por ĵeti rigardon al la lasta kaj plej grava demando: Kiu evoluigas la lingvon? Korekta respondo al tiu demando donas klaran solvon de ĉiuj nunaj ĝenoj, duboj, hezitoj. Unue, ni konstatis ke Zamenhof ne donis al ni la direkton por progresigi Esperanton; li nur kungluis negobulon, lancis ĝin sur deklivon, kaj kriis al ni: «helpu, puŝu ĝin plu...!»

Kaj la bulo ruliĝas, kreskas, estas puŝata per manoj, iom senorde, laŭhazarde... Due la verkaro de Zamenhof — lia skribita heredaĵo — ne indikas la vojon, nek respondas multajn elementajn demandojn, aŭ respondas ilin hezite, oble, sfinske. Trie, ni vidis ke la L.K. ne celas nin gvidi, ĉar ĝi okupas pozicion de neutra observanto, kiu eble notos niajn akirojn, sed kiu lasas al ni — teorie — liberecon. Se nia lingvo pretendas evolui kiel ĉiu vivanta natura lingvo, ni vidu do kiel progresas natura lingvo, kiu ĝin evoluigas.

La natura lingvo evoluas pro la senhalta uzado, pro la vivpostuloj, pro la multegaj homoj, kiuj ĝin parolas. Sed, kiel socia ilo, la lingvo emas konservi sian unuecon, identecon, por servi kiel klara interkomprenilo. Do, la popolo ĝin fidele uzas, infanoj imitas gepatrojn, lernantoj imitas profesorojn, servistoj imitas mastrojn. Tiel funkcias la lingvo entute, rigardata de malproksime. Sed jen, iu individuo — ŝerce aŭ «erare» — ŝanĝetis unu vorton, mallongigis ĝin, aŭ faris ĝin pli belsona, la aŭdintoj ridis, tio plaĉis, kaj en tiu grupeto, familio aŭ vilaĝo, la nova vorto iĝas moda, oni ĝin volonte ripetas. Poste ĝi infektas najbarojn, najbarajn urbojn kaj, fine, la tuta nacio ĝin uzas. La rapideco de tia vastigado dependas de la politika kaj socia trafiko: kazerno, lernejo, gazetaro, povas rapide enkonduki trafan novaĵon.

Tion ni vidas preskaŭ ĉiutage. Hieraŭ oni diradis «fotografio», «stenoĝrafio», «gimnastiko»... morgaŭ oni diros «foto», «steno» «gimno»... (tiel okazis vere en kelkaj naciaj lingvoj en la periodo 1900-1920). Antaŭ duonjarcento, iu knabino franca, ĉe la pordo de Belarta Lernejo, diris erare, aŭ kaprice: züt... (anstaŭ züt, t.e. silentu) kaj ŝiaj amindumantoj ekkaptis la novnuancan vorteton, kiu nun estas en oficialaj leksikonoj. Alia ekzemplo de absurda, sed spirita individua novaĵo, kiu eble neniam adaptiĝos, sed kiu bone ekzemplas ke instinkto povas subite, preskaŭ kontraŭvole, krei mirindajn formojn. En Targu-Mureŝ vigle funkciis esperantista grupo; en la sama urbeto vivis iu stranĝulo, nekomprenbla tipo, kiun la grupanoj ŝerce nomis «kvankamulo», kaj vere tiu absurda vorto bonege karakterizis, per sia absurdeco mem, tiun strangulon. Franca knabineto trijara, dezirante diri: «malproksimumu min de la tablo», diris laŭ subita inspiro: *déprochez-moi*... (tiel kreante novan vorton, analogie kun: *approchez-moi*). Se iu infano en esperantista hejmo dirus: *pluvelo* (pluvombrelo), lia kreaĵo eble antaŭdivenus la estontan vorton.

Nun ni bone notu, ke ĉiu novaĵo en la lingvo estas kreata individue, per ago de izola persono; nur poste la kolektiva uzado ĝin elprovas, forlasas aŭ adoptas. Kaj fine — post la praktika adopto — estas por ni indiferece, ĉu kaj kiam iu institucio bonvolos ĝin enregistri en siaj dokumentoj, meti sur ĝin la stampon «permesita», «aprobata» aŭ «oficiala». Tiaj formalajoj ne gravas por la vivo.

En fina resumo, do ni vidas, ke la vivportantoj de la lingva progreso estas apartaj individuoj, — talentaj poetoj, lertaj verkantoj, spritaj babilantoj, eĉ instinktoricaĵaj infanoj, kiuj meritas nian dankemon, amon kaj protekton. Ne malhelpi ilin, ne minaci ilin per dikaj gramatikoj, — sed kuraĝigi ilin en ilia krea agado ni devas. Do, la progresema parto de la esperantistaro

laŭte diru al ili: vivigu la lingvon, libere uzu ĝin laŭ via gusto, kreu sentime mil novaĵojn, kaj ni imitos vin en viaj trafaj elpenoj! Car entute, *via instinkto ne eraras*, ĝi amas la ĝojn de kreado, kaj tio garantias al ni la bonegecon de la produktoj. *Akbar la Granda* proponis al filozofo desegnititan linion, dirante: malgrandigu ĝin, sed nenion detruante, nenion tuŝante en ĝi. Kaj la filozofo desegnigis super la unua linio la duan, pli longan! Simila estas la tasko de niaj fajrantaj amikoj. Ili ne tuŝos al dikaj oficialaj volumoj, nek al centmembraj akademioj... Ili ne volas tuŝi tiun grandan ŝanceliĝantan turon — sed apud ĝi ili konstruos ion pli altan: la vivantan templon de la homara lingvo. Ni lasu ilin konstrui, ni apogu kaj estimu ilian fervoron; jam sole tio povus justigi nin en la okuloj de venonta generacio. Sed feliĉa estas, kiu mem povas partopreni kaj alporti sian ŝtonon al la kolektiva laboro. Ĉar la plej granda feliĉo estas en la ĝoja kreado.

KREANTOJ DE LA LINGVO.

Ne ĉiuj povas veni al internacia kongreso aŭ renkontiĝi kun parolantaj samideanoj. Sed ĉiu havas la eblecon korespondi, legi, traduki kaj verki. Kaj tion faras la plimulto.

Kio estus gazeto sen legantoj — eldonisto sen aĉetantoj? Kio fariĝus novuloj, se ili ne trovus bonvolajn plispertajn korespondantojn? Kiel ekzistus niaj gazetoj, ne sufiĉe riĉaj por pagi kunlaborantojn, se ne ekzistus sinoferaj tradukantoj kaj verkantoj?

En ili ĉiuj estas kaŝita la ĉefa forto de nia lingvo. Per ilia senbrua laboro kreskas Esperanto, treege malrapide, sed certe, kiel fariĝas rokoj kaj koralaj insuloj en la mara fundo. Je unu presita artikolo estis cent rifuzitaj. Je ĉiu rifuzita manuskripto, resendata de la redakcio, estas dek, cent aliaj, ne senditaj, kaj eble neniam sendotaj. Neeblas imagi al si la tutan cerban laboron, kiu fariĝas ĉiumomente en Esperantujo. Oni preskaŭ ne konas ĝin kaj ĝi tamen estas granda kaj forta kiel montaro. Dum la solenoj, festoj, kongresoj, oni multe bruas, komplimentas, laŭdas kaj laŭras — tamen tio estas nur saŭmo sur la mara supraĵo, kiu diras pri la energia ondado, sed ĝi mem ne estas tia.

Komencante de novuloj, kiuj unuafoje silabas fraze-rojn en Esperanto, pasante tra lernintaj adeptoj, ni alvenas al elito, koro kaj cerbo de Esperantujo, al fortaj poetoj, esperanto-majstroj. Tiel ni supreniras de la bazo de piramido ĝis la pinto, el kiu nia penso povus ĉirkaŭrigardi la tutan konstruaĵon.

En la realeco tiu granda amikaro ne staras senmova, sed ĉiumomente moviĝas, kiel grandioza fontano, kies akvogarbo konservas sian formon, sed kies flua substanco ĉiumomente renoviĝas: unuj gutoj falas, dum aliaj suprenkuras, ilin anstataŭante. Kie nun estas la unuaj miloj da pioniroj, kiuj formis la lingvon antaŭ kvardek jaroj? Preskaŭ neniu el ili restis! — Sed la fiuanta piramido daŭre funkcias, en proksimume sama cikla irado.

De temp-al-tempo, tiu aŭ alia teoriulo volas devojigi laŭ sia plaĉo tiun moviĝantan amaron, kiu kun infana — obeemo sekvas la trudatan vojon, dum unuaj paŝoj, sed poste haltas, lasante la teoriulon plu kuri sola, dum la amaso reprenas malnovan direkton, diktatan de la instinkto senerara.

FINO